

SIĞINACAK 'YUVA' ARAYIŞINDA...

Judith Hermann'ın 'Yuva'sı, bir sahil kasabasına yerleşen isimsiz anlatıcısının peşinde 'yeniden başlamaya dair' komik ve melankolik bir hikâye...

A.Ömer Türkeş s6

ZİHNİMİZDEKİ YERYÜZÜ

Murat Akagündüz, 'Yeryüzü Bedenim' sergisinde zihninin yüzeyle kurduğu ilişkiyi araştırıyor: "Gösteren ve gösterilensiz gösterge nasıl mümkün!"

Erkan Aktuğ s13

Hürriyet

'in okurlarına armağanıdır

7 Nisan 2023 CUMA
YIL 7 SAYI: 321

Kitap sanat

DÜNYANIN SONUNDAKİ ŞEHİRDEN BİR TÜRKİYE ÖYKÜSÜ

Ayfer Tunç yeni romanı 'Kuru Kız'da bir kere daha yakın dönem toplumsal dokumuzu bireysel meseleler üzerinden merakla okunacak bir tatla anlatıyor. Ama bu kez, tipik bir Anadolu şehrinden çıkan kahramanı, dünyanın en sonundaki şehirden selamlıyor bizi...

METİN CELÂL s8

ayfer tunç

'Tüketerek özgür ve mutlu olunamayacağı gerçeği çok açık'

'Yeryüzü Bedenim' başlıklı yeni sergisinde zihninin yüzeyle kurduğu ilişkiyi araştıran Murat Akagündüz, "Duyularımızla kavradığımız doğayı duygulanımlar yoluyla estetize etmenin dışında bir imkânı soruşturmak isterim" diyor.

ERKAN AKTUĞ

erkan.aktug@hurriyet.com.tr

■ **'Yeryüzü Bedenim'deki kompozisyonlarınızda insan-doğa ilişkisini kendi bedeniniz ve düşünceleriniz üzerinden deneyimliyorsunuz. Zihninizin beden ve yüzeyle kurduğu ilişki nasıl şekillendi?**

Resim sanatında soyutlamayı; 'temsili' doğanın soyutlanması olarak semiyotik bir ilişkiyle düşünebiliriz. Gösteren ve gösterilen açısından. Temsili ortadan kaldırdığımızda soyut kavramının formunu düşünmek durumundayız. Gösteren ve gösterilensiz bir gösterge nasıl mümkün! Bilim bugüne kadar bilmediğimiz karanlık bir maddeden bahsediyor. Yanılmıyorsam bildiğimiz evrenin yüzde 27'sini oluşturduğu ileri sürülüyor. Mevcut imkânlarla kanıtlanamıyor, görüntülenemiyor! Koşulları gereği soyutlanması mümkün olmayan madde, fakat var. Rüzgâr gibi, sıcaklık gibi duyularımızla deneyimleyemediğimiz ama evrende olduğuna göre bedenimizde de mevcut madde... Burada, duyularımızla kavradığımız doğayı duyumsama ve duygulanımlar yoluyla estetize etmenin dışında bir imkânı soruşturmak isterim. Doğanın soyutlanması değil de bakışı, öznesi doğanın ve onun maddesi olan bedene çevirmek... 'Bir işlemci olan zihin psikolojisinin imkânsızlığının, bilincin bilgiyle özdeşleştirilmesine engel olduğunu' söyler Deleuze, "Zihne bir doğa kazandıran etmenler kimi zaman bedendir. Bu durumda psikoloji yerini maddeye, onun psişik dengi olan fizyolojiye bırakır. Hatta psikoloji burada hem tek mümkün nesnesini hem de bilimsel koşulunu bulur" diye ekler. Doğayı soyutlamak bir mekân tahayyülüne bağlıdır. Mekânı beden-zihin olarak düşünmek bağlantısal bir bütünlükle ilişkilenecek ve doğalaşmak bir yanıyla... Sınırlarım bedenimin sağladığı imkânlarla kısıtlı fakat zihninin imkânsızlıklarıyla sınırsız. Yüzeyle; bunlar arasındaki izdüşümlerinin kayıtlarını barındırır.

BİR OLUŞ HALİ İÇİNDE ZAMANIMIZA AİT KAYITLAR

■ **Silik kent görüntülerinden 'Kaf' serisi dağ manzaralarına, oradan 'Yeryüzü Bedenim'e, giderek temsilden uzaklaşıp soyuta yaklaşan bir resim evreni söz ko-**

nusu... Bu dönüşüm nasıl gerçekleşti?

Empresyon; resim sanatının mitaladadır benim için. Kavramsal sanatı oluşturduğumu da düşünürüm. 'İzlenim' doğası gereği içinde yanılmasın, yanılmasın kuşku. Mutlak değildirler. Buradaki belirsizlik gerçeğin olduğundan farklı ele alınışına ilişkin imkânlar sunar. İzafe teoriden önce ressamın gözlem ve sezgileriyle ışığın formlarını bulmuşlardır. Maddenin değil, onun ışığını resmeder ve bunu yaparken zamanı düşünür, düşündürürler. Geçmiş ve gelecek anın içindedir. Manzarayı bize ışık gösterir. Temsil parçalarına ayrılır. Maddeyi tekrar düşünmek durumunda bırakır bizi.

Resimlerimin belli belirsizlikleri, kavrama, tanımlama, karar verme, hüküm verme gibi koşullanmalara karşı bakışa mesafeler oluşturur. Silikleşmeyi, ele geçirilmiş gerçeğin göstergelerinden ayrı, kendine bir yer arayışı olarak düşünebilirim. İzleyen resimle kurduğu ilişkisel mesafesinin, zeminin belirsizleşmesiyle oryantasyonun sarsılması, soruşturmaya yönelebileceği bir hafifliği tecrübe etmesi... Burada bahsettiğim; bir tür geri çekilmek ve tonların sonsuz değişkenliği içinde mesafeler oluşturmak, olası duyumsama imkânlarını çağrışımlara açmak. Bir oluş hali içinde zamanımıza ait kayıtlar...

■ **Sergideki işlerinize yakından baktığımda gördüğüm noktalamaların resim**

yüzeyine çuvalla bastırılarak yapıldığı hissine kapıldım. Size sorduğumda grafit kalemle tek tek yaptığımızı belirttiniz. Resimlerinizde kullandığınız teknik ve malzemeyle ilgili neler söylersiniz?

Kâğıt ve grafit kurşunkalem kullanarak oluşturduğum resimlerimi. Atölyem içinde her zemin, her yer, resimlerimi oluştururken kullandığım alt yüzeylerdi. İzlediğiniz resimler yüzeyle uyguladığım bedensel basınçla mümkün oluyorlar. Bu yüzeyler, öğrenim yıllarımdan beri kullandığım bir duralitin direnen yüzeyiydi çoğu yerde, atölyemin ahşap zemini ya da oturduğum balkonun yıpranmış çinilerinin üzeri. Tümünü yaşam alanlarımızı oluşturan doğanın dönüşmüş halleri olarak düşünmek gerek!

DOĞAYI İNSANA KARŞI KORUYAN HUKUKA İHTİYAÇ VAR

■ **Bir resmin başlangıcı ve bitışı arasındaki süreç sizde nasıl işliyor?**

Bütün sanat eserleri kendinden önceki sanat eserlerinin önünden selamlayarak geçer ve yerini bulur der bir arkadaşım. Ben de bir cüretle başlarım resim yapmaya. Bazen uzun, bazen kısa bir sürede biter resim. Resim bitse de onun etkisin-

de kalırım uzun süre. Fakat geriye dönüp bir resmi sürdürdüğüm olmamıştır.

■ **Pandemi ve art arda yaşanan doğal felaketler insanları doğaya karşı daha duyarlı hale getirdi gibi görünüyor ama doğanın baş döndürücü bir hızla tahrip edilmesine yol açan teknolojinin imkânlarından da kimse vazgeçmek istemiyor. Antroposen çağdan çıkış var mı, umutlu musunuz?**

Bugüne kadar hukuk, insanı doğaya karşı korumak üzerine kuruluydu, hâlâ da öyle. Doğaya karşı savunmasız insanın hikâyesi özne olmaya dönük büyük bir yürüyüştür. Aynı zaman özgürleşmeye dönüktür. Kendini yaratırken tanrısını da yaratır. Bütün evrenin öznesi olmak nasıl bir gerçeklik ya da hakikattir tektanrılı dinler için? Bundan feragat etmek kolay olmayacak sanırım. Fakat artık doğayı insana karşı koruyan bir hukuka ihtiyacımız olduğu açıktır. Tüketerek özgür ve mutlu olunamayacağı gerçeği çok net. Biliyoruz ki yaşam hayata dönüktür. Büyük bir buhranın içindeyiz ve sanırım ancak doğa gereğini yapacak. Evet, umudum var!

■ **Kurucuları arasında olduğunuz Hafriyat Grubu 90'ların sonu ve 2000'lerin başında hayli etkili, dikkat çeken bir oluşumdur. Sonra dağıldı, herkes kendi yoluna gitti. Hafriyat'ın sizdeki izleri... Şimdi nasıl hatırlıyorsunuz o günleri?**

Küreselleşmenin hız kazandığı 90'lı yıllarda kuruldu Hafriyat, 2007 yılında Hafriyat Karaköy Çeşitli Sanatlar Âlemi adıyla bağımsız bir mekân oluşturdu ve çözüldü. Bugün bütün arkadaşlarım üretimlerini sürdürüyorlar... Hafriyat Karaköy, Gezi'nin erken bir oluşumu gibiydi benim için. Çok şey öğrendiğimiz ve deneyimlediğimiz bir özgürleşme talebi.

Murat Akagündüz'ün 'Yeryüzü Bedenim' başlıklı sergisi 8 Nisan'a kadar Galeri Nev İstanbul'da...